

گیقارا خه ونیت من دبی سنورن

ن: برهان نهره دنی

دیژن (سهرکرده دبن و ناچتین) خودایی مه زن سهرکرده ددهت نه ب جهی جوگرافی و نه ژبنه مالا به لکو میرخاسی و عه قلمه ندی یا که سا، شوره شگیری و هزرا مرقایه تین دچاخ بیستی دال دهف گه لک ژ ملله تان په دابوویه ب تاییه تی مله تین ئاسیا و ئه مریکا باشور و ئه قریقا.

گیقارا کیسه؟

(ئەز ل نهره نینین ژدایک بوومه و ل کوبا شه رکه ربوومه، ژيانا من یا شوره شگیری ل گواتیمالا دهستیگر) گیقارا ب فی رهنگی کورتیا ژيانا خو قه دگتیریت:

ناقئ وی (ئارنستو گیقارا) یه و گه لک جارا ب ناسناقئ (جی) دهاته ناقرن و له ده می نازاندنا وی دگوتئ (جو جو) و ل ساللا ۱۹۲۸ ل باژیرکی (ئالتاکراسیا) ل نهره نینین ژدایک بوویه و دبنه کوکا خودا خه لکی ئورپایه (ئسپانی ئیرله ندی یه) گیقارا ژ بنه ماله کا پیشکه قننخواز و چالاک و هوشمند بوو، و کارتیکرنا ژیانی گه لک ئاره زو ل دهف گیقارای په داکر بوون وهک داد پهره ری و دژایه تیا فاشیزمی و ریزگرتن ل ئابینان و پویته دان ب ئه دهب و حه زئا مؤزیکئ، ل سهر هزو بیرین وی هه قاله کئ وی دبیزیت (گیقارا مرقه کئ سهرسورمان بوو هه می هریت وی سه ریخو بوون هه ست ب ماندوویوونئ نه دکر) پشتی چه ندین لفینین وی یین ب هیز ده می دقوتابخانی دا ماموستایه کئ وی دبیزیت و دبیزیت (گیقارا ژ ژیی خو مه زنتره و هریت وی دوجار هندی وینه). هیقی و ئومیدین گیقارای ئه و بوون بیته نوژدار ژبه ر وی چه ندی بنه مالا وان ژ ئیشا ره بوی هه بوو داکو چاره سه ری ب بو وان ببینیت، لی پشتی دچیته کولیزا پزیشکی دهیکا وی و داپیرا وی تووشی نه خو شیا (شیرپه نجی) دبن و بزاقئ دهک ژبو چاره کرنا فی نه خو شئ، و ل ساللا ۱۹۴۶ ئ بنه مالا گیقارای دهیته قه گوهاستن بو پایته ختی نهره نین (بوینس ئایرس) ژبو خویندنا خو یا پزیشکی ل ویری دهستیگ دهک.

لی گیقارا نه هاته گریدان ب

خویندنی قه به لکو حه زئا وی هاته گوهورین بو دبتنا تراژیدین ملله تان، و رادبیت ب گه ریانه کئ بو ئه مریکا باشور بو وی چه ندی ئاگه هدارای هه ژاری و ئازارین خه لکی بیبت، بو فی چه ندی گیقارا کرئیه سه ته کئ بو کارکرئی دگه ل ده ریاقانا مؤردکه ت و ژ کولیزئی دویردکه قیت و ئیکه م گه شتا وی به رهف ده ریا (کاریبی) قه دچیت و زیره قانیا کومپانیه کا گازی یا ئه مریکی دهک ل چیللی.

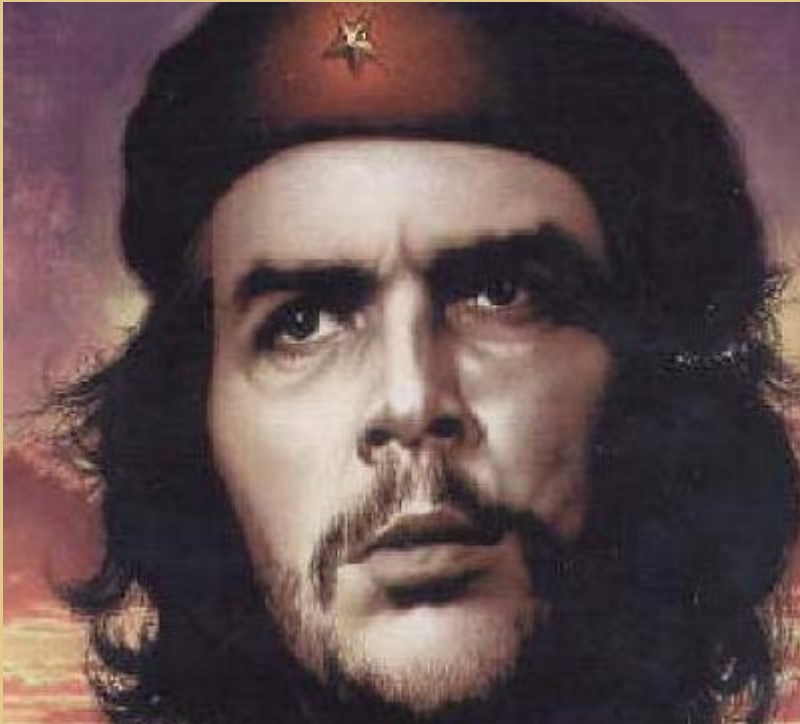
پشتی دبتنا چه ندین دیمه نیت دلئیش و ئیش و بیزاریا و نه خو شین ملله تان کارتیکرنه کا مه زن ل سهر هزرتین گیقارای کر پاشان بریاردا بزقریته قه بو (بوینس ئایرس) بو به رده وامی دان بخویندنا خو، ئه و بو ل ساللا ۱۹۵۳ ئ برواناما نوژداریی وهرگرت و پشتی سی مه ها ژ وهرگرتا بروانامی به رهف پو لقیقا دچیت، ول ویری گیقارا نه شوره شگیر بوو و نه هزرت مارکسی ده سه ری دا هه بوون و ده مان سالدا دگه هیته گواتیمالا و سه ره دانا وه زیری ته ندروستی دهک و وه زیر پرسیارا ناسناقئ گیقارای دهک دبیتئ (ناسناما ته چی یه؟) و داخو ازئ ژئ دهک کو بیته ئه ندام دحزبا گواتیمالا دا و خزمه تا شوره شا وان بکه ت لی گیقارا فی چه ندی ره تهک و ده ستقالا ژ دهف وه زیری دزقریت. ل ساللا ۱۹۵۴ ئ رژیما ده سته لاتا (ئاربینز) ده یته ژناقبرن و ئه ف چه نده دبیته ئیکه م تاقیکرنا گیقارای یا پراکتیکی دشوره شاندا، و پاشان به رهف مه کسک دچیت و ل (مه کسکیو سنی) ئاکنجی دبیت و ده ست ب خویندنا (مارکسی و لینینی) دهک. ل هاقینا ساللا ۱۹۵۵ ئ ده لیفه بو گیقارای چیدبیت کو (فیدل کاسترو) ی ببینیت ئه وی ل کوبا شوره ش دژی ده سته لاتا (فولجینسیو باتیستا) یی دکتاتور کر ژ هه ژئ گوتنی یه کو کاسترو ل ساللا ۱۹۵۵ ئ هاتبوو ده رخستن ژکوبا ژلایی باتیستای قه.

گیقارا و شوره شا کوبا:

ئه و بزاقین کاسترووی بو تیکشکاندانا باتیستای ل کوبا ئه نجام داین بو جارا دووی تووشی شه کستنی

ببوون ئه قه ژئ ژبه ر چه ند ئه گه ره کا ژوان نه بوونا هه قالین باوه ریکری ب شوره شئ و نه بوونا چه که کئ باش و چه ندین ئه گه رین دی ئه و بوو ل روژا ۱۲-۵-۱۹۵۶ گیقارا یو ئیکه م جار پشکارین دشوره شه کئ دا دهک ل (ئهلجیریا دی پو) ب سه رکدایه تیا (فیدل کاسترو) ی و برایی وی (ره ئول کاسترو) ی و دقئ شه ری دا چه ند هه قاله کین گیقارای تینه کوشتن و بریندارکرن و بریندار هه وارا خو دابه نه گیقارای بو چاره سه رکرنئ، ئاهال قیری گیقارا هزرا خو دهک تیا کاری نوژداریی بکه ت و برینداران چاره بکه ت یان بمینیت پارتیزان و به رده وامی ب شه ران بدهت، هه رچاوا ببت ب دلسوزی هاریکاریا هه قالین خو دهک و برینیت وان ده رماندکه ت، پشتی شه کستنا وان دقئ شه ری دا گیقارا بریاری ددهت ل گه ل چوار هه قالین خو به رهف هه ریما (سیرامایسترا) بچن ژبو کومبوونه کئ دگه ل خه لکی ده قهرئ و چاف ب چه ند جوتیاران ده کفیت و دگه ل دا کوم دبیت، لی زه لامین باتیستا هیره شه کئ ده که نه سه ر وان و هه قاله کئ دی زه قالین گیقارای دکورن.

ل ده سیپکا ساللا ۱۹۵۷ ئ گیقارا و هه قالین وی هیره شه ک کره سه ر ده قه را (لاپلاتا) لی خه لکی ده قهرئ هاریکاریا وان نه کر وه کو یا پندقی ژبه ر ترس و تیکچوونا به رزه وندین وان، و ئه و که سین ده هشتنه شوره شئ ژئ به رده وامی نه دا شوره شئ ژبه ر بارودوخئ شوره شگیری دژواری وی سه رده می دیسان گه لک سیخور دناق وان که سان په یدا دبوون، ئاهال قیری گروویین پارتیزانی هنده ک لفینین کیم ل سیرامایسترا کرن، ول وی ده می خویندکاری دژی ده سته لاتئ ل (هاقانا) پایته ختی کوبا خویشاندان دژی ده سته لاتا باتیستا دکرن و زه لامین باتیستایی ب شیوه کئ دردانه سه ره ده ری دگه ل خوینکاران دکرن ئه قه ژئ بوو جهی نه رازی بوونا خه لکی کوبا، و فی چه ندی پشتگیریه کا باش ل شوره شئ کر و ب تاییه تی خه لکی ده قه را (سیرامایسترا) کره پشته قانیت

شۆرەشى. پشتى قان رويدانان سوپايىن باتيستايى دەست ب تيروركرنا گەلەك كەسان كرل (سیرامایسترا) ب مەبەستا ژنابقرنا شۆرەشى و ژئەگەرین قى چەندى (۵۰) كەسان خۆبەخشى بۇ ئاق شۆرەشى و چەندەك ژوان ب چەكفە بوونە شۆرەشگىر و ھەر ل گولانا سالا ۱۹۵۷ ئى گىقارا و كاسترو شيان چەكەكى باش ب دەست خۆ بىخ ژوان تەنگ و رەشاشە و چەندىن جورين دى يىن چەكى و ئەفە دىبە ئەگەرەكى سەرەكى بو ب ھىزكرنا شۆرەشى، شۆرەش گەرم دىبەت و خەلكى دەفەرى دىبەتە قانئىت شۆرەشى و سیرامایسترا رزگار دىبەت. كاسترو ب نھىنى ھندەك پىنقىين شەرى ھەكى جلوبەرگ و چەكى رەوانەى (ھاقاننا) دكەت بۇ ھەقالىن وان ل ویرى ب مەرەما سەرھلانى دجەرگى كۇبادا.

گىقارا دەھمى بزاف و لقىناندا يىن پشكار بوو و نىزىكى (۲۵) ھەيقان ل سیرامایسترا مابوو ئەفەژى بىھنفرەھيا وى دەسەلمىنىت، و قان لقىنىت وى ھەسا دياركر كو گىقارا رىكخەر و بریاردەر و شەھرەزايەكى تەكتىكى شۆرەشگىرى بوو، و ئەف گەنجى خودان ئىشا رەبۇ بېوو ئەفسانە دناف خەلكى كۇبا دا، ب خويندنا وى يا پەرتووكىن (ماركسى و لىنىنى) خۆ دىت ھەكو شۆرەشگىرەكى ب وان ھزرو بىران، و ل فیرى گىقارا رۇلى كەسى سىبى دىبىنىت دشۆرەشى دا پشتى قىدل و رەئول كاستروپى. ئەو بوو ل كانوونا دوويى ل سالا ۱۹۵۹ ئى كۇبا ھەمى ھاتە رزگار كرن ژدەستى باتيستايى و كاسترو گەھشتە دەستھەلاى و گىقارا ھەكى ۋەزىرى پىشەسازى تىتە دەستىشانكرن، لى گىقارا ب تى بۇ ماوى دوو سالان ئەف پۇستە ب رىفەبر و گوت (ژيان بۇ من ھەسا ياخوشە مى من ب مىل جۇتیارەكى فە بىت و خوهى ژ ئەنیا خۇ پاقرزكەم).

گىقارا و شۆرەشا پۇلىقىا :

پشتى شۆرەشا كۇبا سەرەكەقتن ب دەستفە ئىناى و پلا ۋەزىرى ۋەرگرتى و پاشان ۋەزارەت ب جە ھىلاى دەست ب نقىسىن بىرھاتنىت خۇ و ھندەك پەرتووكا كر ژوان (بىرھاتنىت من، و شەرى پارتىزانى) لقىن دناخى قى مرۇقى دا دروست بوون كو گەلەك ژملەتتىن دى رزگار بكەت و ھەر دقى ماوھىدا گىقارا سەرا ئەفرىقىا ددەت و بۇ مەرەما بزاقىن

شۆرەگىرى و دىدارەكى دگەل سەروكى مصرى (جەمال عەبدولناصر) دكەت، و پىكولا بزاقا شۆرەشگىرى ل ئەفرىقىا دكەت لى سەر ناگرىت، و پشتى وى دەمى سەرا ولاتى ھندى ددەت و بىرو باۋەرین شۆرەشگىرى بەلاقدكەت، و ل سالا ۱۹۶۴ئى دىبەت رىفەبەرى بەلاقكرنا گرنگ (فوندو دوووكولتورا ئايكونومىكا) ل كۇبا.

ل ھەفتى چرىا دوويى سالا ۱۹۶۶ ئى گىقارا دگەل ھەقالى خۇ (كوشا بمبا) بەرەف پۇلىقىا ب رى دكەقتن برىيا نورومىپلەكا جىب ھەسا دھاتە گوتن كو گىقارا و ھەقالىن وى تورهكا دروستكرنا كوكابىنە نە و پشتى دوو شەقان گىقارا و ھەقالىن خۇ گەھشتە جھى مەبەست دناف بىستانەكى داۋ ھاتنە پىشسوازی كرن ژلايى سى ئەندامىن حزبى، ل فیرى زەلامىن كۇبا ئەقین دگەل دا ھەمى درست و چەككرى بوون و مىرخاسىن پۇلىقىا گەلەك ژى دئامادەبوون بۇ شۆرەشى لى ژمارا وان يا كىم بوو و رەنگە ھەمى دەمكى شۆرەش ل پۇلىقىا نەشپابا سەرى بگرىت، و پشتى گىقارا دگەل (۵۰۰) مىرخاسان برىيارا شۆرەشى ددەن بۇ ئازادكرنا پۇلىقىا و چەندىن بزاف تىتە كرن و ھەر لسالا ۱۹۶۷ئى دشەرەكىدا

- ژىدەر :-
- ۱- ئاندرو سنكلېر : چى گىقارا، ۋەرگىران : سامان على، سلیمانى، ۲۰۰۸.
 - ۲- قىدل كاسترو : يومیات پۇلىقىا، ترجمه: مصطفى الفقير، بیروت، ۱۹۹۸.
 - ۳- سانا حیدر : قىدل كاسترو و دەستھەلات، گو قارا پىشكەوتن، ژمارە ۱، ۲۰۰۹.